

Hoe vrij en blij ontwikkelt Zuid-Korea zich in vergelijking tot China?

Brave New World Zuid-Korea?

Al bijna tien jaar bezoekt hoofdredacteur van *China Nu*, Guido van Oss, China. Wat voor eerste indruk maakt Zuid-Korea op een ervaren China-liefhebber en -reiziger? Vrijheid en blijheid lijken hier veel beter te gedijen dan in China. Maar hoe ver gaat deze vrijheid in werkelijkheid in dit door perfectionisme en economische groei bepaald land? Een impressie van een modieuze, dynamische en hardwerkende samenleving vanuit de hoofdstad Seoel.

Alles is toegankelijk, overal kom ik weelde en luxe tegen en mijn laptop wordt niet langer geteisterd door internetcensuur

Frisse lucht in een grote stad, dat is een van de eerste dingen die mij opvalt wanneer ik vanuit Peking in Seoel aankom. Chinese steden zijn berucht om de vervuilde lucht. Vele expats ontvluchtten de laatste jaren Peking nadat, na een relatief schoon Olympisch jaar in 2008, de luchtvervuiling in de Chinese hoofdstad weer toenam. Maar er is veel meer waarin Zuid-Korea op het eerste gezicht van China afwijkt. Zo oogt China voor westerlingen nogal eens als een politiestaat. De in Peking en andere Chinese steden gangbare bagagescans bij trein- en metrostations ontbreken volledig in het openbaar vervoer in Seoel. Relatief gezien zijn politie, leger en beveiliging hier veel minder zichtbaar, ondanks dat er vanuit de dictatuur van de noorderburen een permanente dreiging uitgaat. Achter de schermen spelen de Zuid-Koreaanse inlichtingendienst NSI, het militaire apparaat en spionage- en contraspionageactiviteiten niettemin een belangrijke rol in dit in internationaal strategisch opzicht zo belangrijke land.

Vrijheid, blijheid

In vergelijking tot China geeft Zuid-Korea mij de eerste dagen van mijn verblijf een vrij en blij gevoel: alles is toegankelijk, overal kom ik weelde en luxe tegen en mijn laptop wordt niet langer geteisterd door internetcensuur. Voor dringen in de rij, chaos en gevaar in hectisch verkeer, onhygiënische toiletten, luidruchtig geroep en getelefoneer, gespuug en gerochel: het zijn allemaal zaken die in de verstedelijkte delen van Zuid-Korea nagenoeg zijn uitgebannen. Daarbij zien de meeste Zuid-Koreaanse stedelingen er mooi en verzorgd uit. *Brave New World*, het boek van Aldous Huxley waarin alle mensen hetzelfde ‘ideale’ uiterlijk hebben, lijkt hier praktijk te zijn geworden. Op dit moment oogt Zuid-Korea als een erg jonge, hippe samenleving. Meisjes en vrouwen, jongens en mannen, tieners, twintigers en dertigers: ze zijn vrijwel allemaal modieus en smaakvol gekleed. Uit-

schieters als in China, waar sommige enig kinderen het modespoor wat bijster lijken te zijn en zich wel erg gewaagd sexy uitdossen, kom ik hier nauwelijks tegen. De spiegel die Huxley ons met zijn boek voor wilde houden is dat een science fiction-samenleving waarin iedereen er als een ideale schoonheid uitziet en gelukkig lijkt, uiteindelijk saai en onbevredigend is. De vraag voor mij is in hoeverre die bespiegeling opgaat voor de dagelijkse praktijk in Zuid-Korea?

Grenzeloze competitie en perfectionisme

De competitie op het gebied van onderwijs en werk in Zuid-Korea is groot. Voor veel Koreanen staat hun leven voor een groot deel in het teken van hun carrière. Er zijn nagenoeg geen andere ontwikkelde landen ter wereld waar zoveel uren worden gemaakt en ik voel me er al snel een slachtoffer van. Leuke mensen die ik ontmoet geven aan dat ze afspraken met mij moeten verzetten omdat ze doordeweeks in de avonden hun werk voorrang geven. Altijd is er wel een project dat af moet en een deadline die nog moet worden gehaald. De overheid is een schijnbaar vergeefse campagne gestart om werknemers te stimuleren minder hard te werken, zodat er nieuwe banen ontstaan. Veel hoogopgeleide, pas afgestudeerde studenten moeten genoegen nemen met een baan waarvoor ze overgekwalificeerd zijn.

Perfectionisme is een woord dat Zuid-Korea bij uitstek typeert. Het openbaar vervoer is fijn

“De oudere generatie blijft prioriteit geven aan de economische ontwikkeling van ons land, democratische rechten en mensenrechten zijn in hun ogen daaraan volstrekt ondergeschikt. De meeste jongeren zien dit anders, zij beseffen maar al te goed dat ons land tot op het bot corrupt is en de competitie zowel op scholen, universiteiten als op de arbeidsmarkt moordend is.”

Medewerkster katholiek jeugdcentrum over politieke situatie in Zuid-Korea

In alles lijken Zuid-Koreanen erop gericht de perfectie zo dicht mogelijk te willen naderen

ook katapulteerde de snelle economische groei het land naar de voorhoede van de zogenaamde Aziatische tijgers.

Korean wave

Het zijn vooral enkele megabedrijven die destijds garant stonden – en deels nog steeds garant staan – voor de economische kracht van Zuid-Korea, zoals de autoproducent Hyundai, die tevens KIA-auto's produceert. Daarnaast zijn er de elektronicagiganten Samsung en LG, die mede verantwoordelijk zijn voor de hoge snelheid van digitalisering van het land: er lijkt haast geen Zuid-Koreaan meer te bestaan die zijn mobieltje of tablet niet paraat heeft. Ook verwerft de Zuid-Koreaanse populaire cultuur steeds meer invloed in Zuidoost-Azië. Zuid-Koreaanse tv-series, films en muziek vinden er gretig aftrek. Ook de Koreaanse keuken en zelfs de levensstijl van de Koreanen is er erg in trek. Deze zogenaamde Korean Wave is bewust in gang gezet door de Zuid-Koreaanse regering. Tijdens de Aziatische financiële crisis eind jaren negentig maakte ook de Zuid-Koreaanse economie moeilijke tijden door. De toenmalige president Kim Young-sam raakte tijdens deze crisis doordrongen van de positieve invloed die populaire cultuur kan hebben op economische groei. Hij had namelijk gelezen dat de opbrengst van de toen pas uitgekomen film *Jurassic Park* groter was dan de verkoop van anderhalf miljoen Hyundai auto's. De regering liet vervolgens de mogelijkheden tot het exploiteren van culturele export uitvoerig onderzoeken. Sindsdien ontwikkelde er zich in Zuid-Korea in snel tempo een enorme entertainmentindustrie die inderdaad een geweldige nieuwe bron van economische groei werd. Met name Koreaanse soaps en muziek – vaak K-drama en K-pop genoemd – zijn al jarenlang razend populair in heel Zuidoost-Azië. Met deze Korean Wave zijn de Zuid-Koreanen ook koplopers in de seksuele revolutie die inmiddels ook in China al ruim een

vertakt en loopt letterlijk en figuurlijk als een trein, de Zuid-Koreanen zijn er buitengewoon trots op. Als finishing touch gaat een vrolijk paramuziekje steeds vooraf aan het arriveren van een metrotrein. Perfectionisme heeft het land groot gemaakt nadat het begin jaren zestig na tijdenlang in oorlog te zijn geweest in enorme armoede verstrikt was geraakt. De daaropvolgende decennia klom het land in een razendsnel tempo uit het dal omhoog, waarbij jaarlijkse groeicijfers van tien procent of meer niet ongebruikelijk waren. Korea werd een kapitalistisch land dat, mede dankzij enorme financiële en militaire steun vanuit de Verenigde Staten, uit zijn eigen as wist te herrijzen. De band tussen ondernemers en overheidsbestuurders in Korea is intens en corruptie tiert er welig. Hoe dan

“De verkiezing van Park tot president baart veel jongeren zorgen. Om een democratischer Zuid-Korea te krijgen moet de wetgeving verder worden verbeterd en moeten er stappen vooruit worden gezet, niet terug. De oudere generatie heeft veel moeite met het tempo waarin ons land moderniseert en de jongere generatie zich ontwikkelt, maar deze veranderingen zijn nu eenmaal niet meer terug te draaien.”

Remigrant over politieke situatie in Zuid-Korea

Het is vooral de monocultuur die de Zuid-Koreaanse bevolking zo vatbaar maakt voor competitie, perfectionisme en groepsdwang

decennium gaande is. Wie voor de aardigheid eens op YouTube kijkt naar hits als 'Love Sick' van de Koreaanse meidengroep Tahiti of 'Marioulette' van de nog populairdere Koreaanse meidengroep Stellar, zal zich wellicht verbazen over hoe gelikt en gewaagd sexy de jongerencultuur in Zuid-Korea inmiddels is.

Plastische chirurgie

Plastische chirurgie is wijdverbreid in dit land, de meeste gezichten zien er puntgaaf uit. In alles lijken Zuid-Koreanen erop gericht de perfectie zo dicht mogelijk te willen naderen. Daarvoor wordt, net als in het Westen, een scala aan middelen aangewend: beauty-, nagel-, en kapsalons, spa's, modderbaden in kuuroorden en allerlei kuren en kruiden. Plastische chirurgie is in dit rijtje een ultieme remedie, waar men veel eerder en vaker naar grijpt dan wij in het Westen gewend zijn.

De enorme focus op uiterlijk, studie en werk kent ook zijn keerzijde. Zo leiden banen met veel overwerk bijvoorbeeld tot stress en burnouts, maar ook tot hoge zelfmoordcijfers. Zuid-Korea staat wat dat betreft wereldwijd op de derde plaats, na Groenland en Letland. In de openbare ruimte zie ik echter vooral uiterst blije mensen om me heen, grappen en grollen makend. Ook zie ik veel jonge paartjes die het liefdespad aan het verkennen zijn. Wanneer ik wat verder kijk, zie ik dat er wel degelijk ook daklozen en bedelaars zijn, en ouderen die met de verkoop van iets kleins (etenswaar of souvenirs) hun kost bij elkaar moeten scharrelen. Seel kent ook nog één sloppenwijk, waar zo'n 2500 mensen zouden wonen, uiteraard een doorn in het oog van de overheid.

Democratisch of niet?

Officieel geldt Zuid-Korea als een democratisch land dat andere Aziatische landen vaak tot voorbeeld wordt gesteld. Over de mate waarin Zuid-Korea zich daadwerkelijk tot een democratie

heeft ontwikkeld lopen de meningen echter nogal uiteen. De Amerikaanse inlichtingendienst CIA stelt dat Zuid-Korea in alle opzichten een volledig democratisch land is. Amnesty International constateert daarentegen dat nieuw ingevoerde wetten dermate ruim geformuleerd zijn dat de regering op basis van vage verdenkingen allerlei in haar ogen onwelgevallige dissidenten kan laten oppakken. Volgens kritische media en intellectuele Zuid-Koreanen die ik sprak, zou de Zuid-Koreaanse inlichtingendienst NSI de in december 2012 gehouden presidentsverkiezingen hebben gemanipuleerd. Bij die verkiezingen werd mevrouw Park Geun-hye tot president verkozen. De NSI zou mensen hebben ingehuurd die via sociale media voortdurend berichten verspreidden die gunstig waren voor de Conservatieve Partij van Park en die vooral de Progressieve Partij in een negatief daglicht stelden. Met een uiterst nipte meerderheid van 51 procent tegenover 49 procent werden deze verkiezingen door mevrouw Park gewonnen. Zij is een dochter van de dictator Park Chung-hee, die het land met straffe hand regeerde van 1963 tot 1979. Hoe dan ook: de Zuid-Koreaanse democratie is pril en het leiderschap van Park toont, evenals dat van wijlen haar vader, behoorlijk veel autoritaire trekjes.

Als groot land waarin willekeur en chaos vaak regeren, kent de Chinese bevolking veel mensen die (durven) afwijken van de norm

Verschillen met China

Vrijheid en blijheid lijken in Zuid-Korea veel beter te gedijen dan in China, stelde ik in mijn inleiding. Maar hoe ver gaat die vrijheid echt? In Zuid-Korea wordt regelmatig gestaakt en gedemonstreerd. Bijvoorbeeld tegen de schending van mensenrechten in Noord-Korea en de hardhandige uitzettingen van Noord-Koreaanse vluchtelingen door China. Demonstraties die passen in het straatje van de regering. Daarnaast staakten en staken Zuid-Koreanen ook voor betere arbeidsvoorwaarden en tegen massaovertredingen bij de auto- en electronicagiganten in hun land. Onlangs gingen nabestaanden van de recente ramp met de veerboot Sewol in april

“Medio augustus was de paus op bezoek in Zuid-Korea. Hij ontmoette de nabestaanden van de slachtoffers van de ramp met de veerboot Sewol, sprak met na een staking ontslagen arbeiders bij het autoconcern Ssangyong, en had contact met gehandicapte Zuid-Koreanen; allemaal probleemgroepen die de regering zoveel mogelijk probeert buiten beeld te houden. Het pausbezoek maakte ons duidelijk dat we fundamenteel anders met maatschappelijke problemen moeten omgaan.”

Medewerkster katholiek jeugdcentrum over het recente bezoek van paus Franciscus aan Zuid-Korea

van dit jaar, waarbij ongeveer driehonderd mensen verongelukten, in hongerstaking. Opvallend is dat vooral bij stakingen waarbij de belangen van grote bedrijven in het geding komen, demonstranten nogal eens te maken krijgen met hardhandig ingrijpen door de autoriteiten. Daarbij vallen soms rake klappen en worden veel demonstranten en stakers door de politie ingerekend.

Deze nadere beschouwing maakt al duidelijk dat Zuid-Korea niet die voorbeelddemocratie is waar het door sommigen voor wordt gehouden. Maar er is meer: Zuid-Korea is, net als Japan, een monocultuur. De ruim vijftig miljoen Zuid-Koreanen spreken overwegend dezelfde taal en delen dezelfde normen en waarden en cultuur. Juist dat maakt deze bevolking zo vatbaar voor competitie, perfectionisme en groepsdwang. Natuurlijk zijn dit zaken die zich ook in China voordoen. Door de enorme omvang, diversiteit en vermenging van culturen uit verschillende provincies en regio's van China, is bij de Chinese bevolking in zowel de publieke als private sfeer de laatste decennia echter een aanzienlijk grotere manoeuvreerruimte ontstaan. Of anders gesteld: in de Chinese megapolen leven veel afwijkende culturen naast en met elkaar, waardoor de vereiste manoeuvreerruimte leidt tot een vergrote vrijheid. Als groot land waarin willekeur en chaos vaak regeren, kent de Chinese bevolking veel mensen die (durven) afwijken van de norm. De vrijheid van meningsuiting is er weliswaar problematisch maar kritische Chinezen weten daar in de dagelijkse praktijk vaak wel een (uit-)weg voor te vinden.

Kortom: officieel mag Zuid-Korea dan wel een democratie zijn waar vrij internet is en vrijheid van meningsuiting de regel is, maar bij wijze van grap zeggen Zuid-Koreanen zelf dat de regering een groep van meer dan vijf personen bij elkaar al als een potentiële samenzwering ziet. Dit maakt duidelijk dat de vrijheid die de bevolking van het land heeft verworven niet zo groot is als naar buiten toe wel het geval lijkt.